

SPRAWOZDANIA

KLAUDIA PONIKIEWSKA¹

Wydział Filozofii Chrześcijańskiej

Instytut Psychologii

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Studia Psychologica

UKSW

17(2) 2017 s. 129–134

DOI:10.21697/sp.2017.17.2.07

SPRAWOZDANIE Z CONFERENCE OF THE INTERNATIONAL SOCIETY FOR THE STUDY OF INDIVIDUAL DIFFERENCES (ISSID 2017)

W dniach 24–28 lipca 2017 r. w Warszawie odbyła się konferencja założonego w 1983 r. Międzynarodowego Towarzystwa Psychologii Różnic Indywidualnych (International Society for the Study of Individual Differences; ISSID). Podczas odbywającego się co dwa lata wydarzenia za cel stawia się zgłębianie i szerzenie wiedzy dotyczącej szeroko rozumianej psychologii różnic indywidualnych oraz wymianę spostrzeżeń i nowych pomysłów dotyczących kwestii związanych z ich pomiarem, strukturą, dynamiką i uwarunkowaniami. Organizatorami tegorocznego wydarzenia, które uznawane jest za największą międzynarodową konferencję stwarzającą przestrzeń do podejmowania problematyki różnic indywidualnych w psychologii, były Instytut Psychologii Polskiej Akademii Nauk i Wydział Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego. Konferencja ISSID wróciła do Polski po 22-letniej przerwie – poprzednim razem gościła w Warszawie w 1995 r., i była wówczas organizowana przez prof. dr. hab. Jana Strelaua, pełniącego w tamtym czasie funkcję przewodniczącego Towarzystwa.

W tegorocznej edycji konferencji ISSID uczestniczyło około 400 uczestników, reprezentujących ponad 30 krajów. Bogaty program konferencji obejmował cztery wykłady plenarne oraz towarzyszące im specjalne sympozja zapraszone (*invited symposia*), podczas których kontynuowano rozważania dotyczące problematyki podjętej przez głównych prelegentów (*keynote speakers*), 16 sympozjów tematycznych, ponad 100 wystąpień indywidualnych (zorganizowanych w 11 sesjach tematycznych), a także dwie sesje posterowe, podczas których zaprezentowano ponad 160 plakatów. Nie zabrakło też specyficznych dla ISSID formuł Eysenck Lecture i Early Career Development Award. Ponadto w tym roku zaproponowano również dwie nowe formuły – festiwal młodych naukowców (Young Minds Festival) oraz dwa panele dyskusyjne.

Pierwszy dzień w całości poświęcono ceremonii otwarcia konferencji, która odbywała się w Centrum Nauki Kopernik. Po krótkim powitaniu przez przedstawicieli komitetu organizacyjnego, dr hab. Małgorzatę Fajkowską (Polska Akademia Nauk) i dr. hab. Marcina Zajenkowskiego (Uniwersytet

¹ Adres do korespondencji: klaudia.ponikiewska@gmail.com.

Warszawski), głos zabrał prof. dr hab. Jan Strelau, który przybliżył nieco historię psychologii różnic indywidualnych w Polsce oraz początki swojej naukowej współpracy międzynarodowej w tym zakresie, po czym oficjalnie otworzył konferencję ISSID 2017. Podczas uroczystości Przewodniczący Towarzystwa ISSID, prof. Philip Corr (City, University of London, Wielka Brytania; obecnie funkcję przewodniczącego pełni już prof. Phillip Ackerman, Georgia Institute of Technology, Stany Zjednoczone) przywitał wszystkich przybyłych i zaangażowanych, złożył wyrazy uznania za wkład prof. dr. hab. Jana Strelaua w rozwój psychologii różnic indywidualnych, a także wyraził podziękowania i docenił organizację tegorocznej konferencji. Wygłosił również wykład inauguracyjny (*Personality matters in replicable psychology*), w którym podjął rozważania dotyczące replikowalności badań empirycznych oraz braku odpowiedniego paradygmatu w psychologii różnic indywidualnych i osobowości. Profesor Corr podkreślił, że konferencja ISSID jest odpowiednim miejscem, by podejmować dyskusję dotyczącą sposobów przezwyciężania trudności, które napotyka psychologia i prowadzone w jej ramach badania. Problematyka poruszona w wykładzie inauguracyjnym towarzyszyła prelegentom podczas całej konferencji i wielokrotnie odwoływano się potem do wspomnianych w nim wyzwań.

Wydarzenia kolejnych dni konferencji koncentrowały się w obiektach Uniwersytetu Warszawskiego. Drugi dzień rozpoczął się wygłoszonym w Auditorium Maximum wykładem plenarnym prof. Dana P. McAdamsa (Northwestern University, Stany Zjednoczone). Tematem wiodącym wystąpienia były kwestie dotyczące trzech poziomów poznania osobowości: 1) cech dyspozycyjnych, obserwowanych w życiu społecznym (*actor*), 2) związanych z motywacyjnym aspektem zachowania celów, dążeń i wartości jednostki (*agent*) oraz 3) osobowości autobiograficznej, tzw. tożsamości narracyjnej, dotyczącej sensu i znaczenia, jakie jest indywidualnie nadawane osobistym doświadczeniom (*author*; tytuł wykładu: *People differ from each other in three ways – as actors, agents, and authors*). W swoim wystąpieniu prof. McAdams przybliżył również metodę *The Life Story Interview* (wywiad biograficzny), za pomocą której zgłębia historię życia. Rozważania rozpoczęte przez prof. McAdamsa kontynuowano w trakcie organizowanego i prowadzonego przez prof. Colina DeYounga (University of Minnesota, Stany Zjednoczone) sympozjum (*invited symposium*; tytuł sympozjum: *Personality of three levels: Integrating traits, characteristics adaptations, and narrative identity*), podczas którego odbywały się również równoległe sesje tematyczne. Podejmowane podczas nich zagadnienia dotyczyły znaczenia cech temperamentu w różnych sferach funkcjonowania, struktury osobowości oraz biologicznych uwarunkowań różnic indywidualnych.

Kolejnym punktem drugiego dnia konferencji były paralelne sympozja tematyczne, skupiające się m.in. wokół ciemnej strony osobowości, inteligencji emocjonalnej oraz wykorzystania neuronauki w pracach empirycznych podejmowanych w kontekście zdolności poznawczych. Zaraz po przerwie obiadowej

uczestnicy mieli z kolei możliwość wzięcia udziału w cieszącej się niezwykle zainteresowaniem, a także dostarczającej wielu naukowych inspiracji pierwszej sesji panelowej, stanowiącej nową formę goszczącą na konferencji ISSID. Jej organizatorami byli prof. Michał Kosiński (Stanford University, Stany Zjednoczone) i prof. Luke D. Smillie (University of Melbourne, Australia), a głównym tematem uczyniono rozważania dotyczące przyszłości psychologii osobowości (*Facing the future of personality psychology*). Oprócz organizatorów panelu w roli dyskutantów wystąpili: prof. Rodica I. Damian (University of Houston, Stany Zjednoczone), prof. Samuel D. Gosling (University of Texas at Austin, Stany Zjednoczone), prof. Margaret L. Kern (University of Melbourne, Australia) oraz prof. Jennifer L. Tackett (Northwestern University, Stany Zjednoczone), jednakże czynny udział w dyskusji brali również słuchacze, którzy bardzo chętnie zabierali głos. Jednym z głównych wątków podejmowanych w dyskusji było wykorzystanie nowych metod zbierania danych, przy czym optowano za wykorzystywaniem w tym zakresie urządzeń mobilnych, aplikacji oraz mediów społecznościowych. Podkreślano zarówno korzyści płynące z uwzględnienia takich sposobów pomiaru (np. ekonomiczność, większa użyteczność praktyczna danych), nie zapominając jednak również o ich ograniczeniach (np. pewna specyficzność grupy badawczej). Ostatecznie postulowano integrowanie gromadzenia danych za pomocą sposobów tradycyjnych i jednocześnie uwzględnianie nowych możliwości, dostępnych dzięki innowacyjnym technologiom, które łącznie dostarczają informacji mających nieco odmienne znaczenie dla zachowania, a tym samym wprowadzają do badań psychologicznych nową jakość. Kolejnym istotnym diskutowanym tematem była przyszłość młodych naukowców rozpoczynających karierę naukową w psychologii osobowości. Wskazywano na kluczowe znaczenie znajomości nowych programów i analiz statystycznych, które wychodzą poza standardowe podstawy i bez których współczesna psychologia naukowa nie jest w stanie dalej się rozwijać; podkreślano również rolę mobilności i atrakcyjność możliwości zdobywania doświadczeń naukowych we współpracy międzynarodowej.

Ostatnim punktem programu drugiego dnia, odbywającym się w Auditorium Maximum kampusu głównego Uniwersytetu Warszawskiego, był festiwal młodych naukowców. Nowa formuła wystąpień podczas ISSID ma oferować możliwość zaprezentowania prac naukowców niemających jeszcze stopnia doktora. Spośród nadesłanych zgłoszeń wystąpień referatowych wyłoniono pięć najlepszych, wygłoszonych następnie podczas „festiwalu”. Wydarzenie prowadził prof. Gerald Matthews (University of Florida, Stany Zjednoczone), a wystąpieniom przysłuchiwała się komisja (w składzie: prof. Gerald Matthews, prof. Michał Kosiński, dr Agata Wytykowska), która następnie wyłoniła najlepszy referat. W pierwszym organizowanym festiwalu młodych naukowców zwyciężyła Kate Barford (prelegent; The University of Melbourne, Australia), we współpracy z dr. Peterem Kowalem (The University of Melbourne, Australia), dr. Joshua

Wiltem (Northwestern University, Stany Zjednoczone) i prof. Lukiem D. Smillie (The University of Melbourne, Australia), z wystąpieniem pt. *Describing the experience of mixed emotions in daily life: Trait predictors and emotion dynamics*.

Zwieńczeniem drugiego dnia konferencji była, odbywająca się w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie, pierwsza z dwóch sesji posterowych. Zaprezentowano w jej trakcie ponad 70 plakatów, które przydzielono do czterech bardzo szerokich bloków tematycznych, dotyczących mechanizmów, korelatów i funkcji cech osobowości, szeroko rozumianej afektywności (nastroju, emocji oraz ich regulacji), ciemnej strony osobowości oraz problematyki zdrowia i zagadnień klinicznych.

Kolejny dzień rozpoczęto wykładem plenarnym wygłoszonym przez prof. Davida M. Bussa (University of Texas at Austin, Stany Zjednoczone; *The evolution of sexual morality*), w którym zaprezentował on refleksje dotyczące moralności i wskazywał na występowanie podwójnych standardów w szczególnej sferze funkcjonowania, jaką jest seksualność człowieka. Trzeci dzień konferencji oferował szeroką dowolność zagadnień i możliwość uczestniczenia w wybranych, równolegle się odbywających sympozjach i sesjach tematycznych, podejmujących niezwykle zróżnicowaną problematykę, jak: inteligencja i kreatywność, genetyka zachowania, pomiar inteligencji emocjonalnej, zastosowanie obrazowania mózgu w badaniach nad zachowaniem, a także związki osobowości ze zdrowiem i dobrostanem czy też kontynuację dyskusji dotyczących mrocznej strony osobowości. Odbywało się również wieloaspektowe, dwuczęściowe *invited symposium*, zorganizowane i poprowadzone przez dr Agatę Wytykowską (SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny; *Self-regulation and emotion-regulation: personality, cognitive, and biological processes*).

Naukową część dnia zakończył wykład prof. Tony'ego Vernona (Western University, Kanada; *Beyond the Big 5*), wygłoszony w ramach formuły Eysenck Lecture, w którym zaprezentowano różne koncepcje osobowości i jej struktury, a także podjęto krytykę Wielkiej Piątki, wskazując możliwości, jakie daje wyjście poza tę propozycję. Profesor Vernon przedstawił refleksje dotyczące relacji zachodzących między różnymi zmiennymi osobowościowymi, przybliżając również konstrukt należący do ciemnej strony osobowości – *self-defeating interpersonal style (self-diss)*.

Przedostatni, czwarty dzień konferencji również rozpoczęto od wykładu plenarnego, wygłoszonego przez prof. Michaela W. Eysencka (Roehampton University, Wielka Brytania), a podnoszącego rozważania dotyczące teoretycznych podejść do rozumienia lęku jako cechy. Problematyka lęku rozumianego jako cecha, lecz również jako stan, była kontynuowana podczas *invited symposium* pt. *Anxiety from cognitive and differential perspective*, prowadzonego przez prof. Shulamith Kreitler (Tel Aviv University, Izrael) oraz dr hab. Małgorzatę Fajkowską (Polska Akademia Nauk). Odbywające się równocześnie sesje tematyczne były natomiast skoncentrowane wokół takich zagadnień jak znaczenie

osobowości w funkcjonowaniu społecznym, jej rola w kontekście pracy zawodowej i edukacji oraz w procesach politycznych.

Podczas sympozjów tematycznych podejmowano z kolei m.in. kwestie chronotypu, związku osobowości z inteligencją, temperamentu i zespołu stresu pourazowego, a także przywiązania. Tego dnia odbyła się również druga sesja panelowa (*Personality development and change*), której organizatorem był prof. Jaap J. A. Denissen (Tilburg University, Holandia), a w której udział wzięli również prof. dr hab. Jan Strelau, prof. Cornelia Wrzus (Johannes Gutenberg-Universität Mainz, Niemcy), prof. Rainer Riemann (Universität Bielefeld, Niemcy), prof. William L. Dunlop (University of California, Riverside, Stany Zjednoczone). Dyskutowano o kwestiach dotyczących rozwoju osobowości, problematyce związanej z jej pomiarem, a także uwarunkowaniami. Zastanawiano się również nad istotą poszczególnych elementów kultury i środowiska w rozwoju osobowościowym oraz intencjonalnością zmian osobowości. Przedostatnim punktem programu czwartego dnia konferencji był wykład pt. *Is prejudice in your genes?*, wygłoszony przez prof. Gary'ego Lewisa (Royal Holloway, University of London, Wielka Brytania) w ramach modułu Early Career Development Award, w którym nagradzani i zapraszani do wystąpienia są wyróżniający się osiągnięciami naukowymi młodzi doktorzy. Na zakończenie dnia odbyła się druga sesja posterowa, podczas której prezentowane prace koncentrowały się wokół trzech szerokich obszarów tematycznych: problematyki inteligencji, poznania i osiągnięć, różnic indywidualnych w psychologii społecznej oraz kwestii metodologicznych i pomiaru w psychologii.

Profesor Markus Quirin (Stanford University, Stany Zjednoczone), wygłaszając wykład plenarny (*Towards a science of personality dynamics: Explaining human behaviour in the 21st century*), rozpoczął piąty, a zarazem ostatni dzień konferencji ISSID 2017. W swoim wystąpieniu podkreślał znaczenie dynamiki osobowości, a nie poszczególnych jej cech. Wskazywał na istotę procesów osobowościowych, stanów osobowości, a także na kluczową rolę badań eksperymentalnych nad osobowością, obiektywności pomiaru oraz neuronauki w psychologii osobowości (*tenets for a science of personality dynamics*).

Ostatniego dnia konferencji ISSID, który był nie mniej intensywny niż poprzednie, zaproponowano szeroki wachlarz możliwości dotyczących wyboru tematyki podejmowanej w ramach sympozjów i sesji tematycznych. Podczas odbywającego się tego dnia *invited symposium* dyskutowano o naturze różnic indywidualnych i ewolucji w ramach tej problematyki (*Evolution of individual differences: revisited*). Ostatnie sesje tematyczne stanowiły natomiast przestrzeń do wymiany poglądów dotyczących znaczenia osobowości w życiu społecznym oraz kwestii metodologicznych i pomiaru w psychologii różnic indywidualnych. Rozważania podejmowane w ramach sympozjów koncentrowały się z kolei m.in. wokół biologicznych podstaw osobowości, ciemnych i nieadaptacyjnych cech osobowości, a także relacji zachodzących między efektywną regulacją emocji

a różnymi charakterystykami osobowymi. Oficjalne zamknięcie 18. konferencji ISSID poprowadził prof. Gerald Matthews, który podsumował jej przebieg, odbywające się w jej ramach poszczególne wydarzenia i przyznane nagrody. Wyraził również uznanie dla prof. dr. hab. Jana Strelaua za ogromny wkład w rozwój psychologii różnic indywidualnych.

Podczas tegorocznej konferencji ISSID zaproponowano bardzo bogaty i zróżnicowany program, oferujący niezwykle szeroki wachlarz podejmowanych zagadnień z zakresu psychologii różnic indywidualnych. Uczestnicy mieli możliwość wzięcia udziału w wielu interesujących dyskusjach, wysłuchania licznych wykładów i prezentacji, a także zapoznania się z wieloma różnorodnymi pracami empirycznymi zaprezentowanymi podczas sesji posterowych. ISSID 2017 można określić jako pięć bardzo intensywnych i naukowo inspirujących dni, które zgodnie z przesłaniem płynącym z wykładu inauguracyjnego prof. Philipa Corra stanowiły przestrzeń do podjęcia dyskusji i podzielenia się propozycjami zmian i dzięki którym będzie można przewycięzać trudności napotymane w pracy naukowej psychologów. Wzięcie udziału w konferencji ISSID i uczestniczenie w wydarzeniach jej towarzyszących będzie możliwe podczas jej kolejnej edycji, która odbędzie się w 2019 r. we Florencji we Włoszech.